

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Uppföljning Vaggeryds kommuns grönstrukturplan

Ansvarig tjänsteman: Miljöstrateg

Godkänd av **xx**

Innehåll

Innehåll.....	2
Bakgrund för grönstrukturplanen.....	3

Bakgrund för grönstrukturplanen

En grönstrukturplan för Vaggeryds kommun togs fram under 2018-2020 och antogs av kommunfullmäktige i juni 2020. Grönstrukturplanen ska fungera som ett kunskaps- och planeringsunderlag och ligger bland annat till grund för översiktsplanen.

Grönstrukturplanen visar på riktningar och utvecklingsförslag för grönstrukturen på kommunövergripande nivå och på tätortsnivå. Förslagen i planen ska bidra till att stärka ekosystemtjänsterna genom att skapa, skydda och stärka strategiska delar av grönstrukturen.

Ekosystemtjänster per ort

Grönstrukturplanens förslag är uppdelade i fyra olika kategorier av ekosystemtjänster.

Utvecklingsförslag för de olika ekosystemtjänsterna finns sedan på varje ort i kommunen.

De stödande ekosystemtjänsterna som är underleverantörer till alla andra ekosystemtjänster. Det kan bland annat vara ekologiska samspel såsom att knyta ihop områden med lövskog, gräsmarker eller våtmarker. Att stärka och bibehålla den biologiska mångfalden och livsmiljöer för djur och natur är också en stödande ekosystemtjänst.

De reglerande ekosystemtjänsterna är sådana som hjälper oss att mildra effekterna av sådant som skapar problem eller besvär för oss människor i samhällena. Det kan bland annat vara reglerande av lokalklimat genom att spara och stärka växtlighet i tätortsnära miljöer som skapar skugga och sänker temperaturer. Det kan också vara åtgärder som gör att vi klarar oss bättre mot extremväder såsom skyfall, torka och översvämningar. Att använda växtligheten som bullerreglering och luftrening är en annan reglerande ekosystemtjänst.

I de försörjande ekosystemtjänsterna ingår sådant som innebär att vi människor kan ta del av naturens resurser. Det kan vara matförsörjning som kopplar till jordbruksmarken eller bär, svamp och vilt, vattenförsörjningen, energiförsörjning från skogsbruket eller andra råvaror som naturen ger oss.

De kulturella ekosystemtjänsterna är sådana som är viktiga för människans hälsa och välbefinnande. Det kan vara att gröna ytor i samhället eller närheten till naturen bidrar till bättre fysisk hälsa och mentalt välbefinnande. Gröna områden bidrar också till kunskap och inspiration samt möjlighet till sociala interaktioner.

Sammanfattning och slutsatser

Grönstrukturplanen ska bland annat fungera som ett planerings- och kunskapsunderlag och ligga till grund för översiktsplanen. Utvecklingsförslagen är inte politiskt beslutade att de ska genomföras utan ska ses som förslag som kan genomföras och bör beakta i det kommande arbetet.

Grönstrukturplanen ska bland annat fungera som ett planeringsunderlag och ligga till grund för översiktsplanen. I uppföljningen kan det konstateras att merparten av de områden som pekas ut i grönstrukturplanen som områden att spara och som ska undantas från exploatering också sparas i förslaget till ny översiktsplan. Det finns dock exempel på områden som pekats ut för exploatering i förslag till ny översiktsplan och som därmed går emot det som sägs i grönstrukturplanen. Till exempel pekas jordbruksmark ut som område för sammanhängande bebyggelse för norra Byarum, norra Fåglabäck, en liten del av Trolleberget samt en yta för utvidgning för Byarums kyrkogård. En mindre del av utpekade friluftsområde/tätortsnära friluftsliv på Trolleberget samt en del i utkanten av friluftsområdet vid Friluftsgården i Vaggeryd pekas ut för bostadsändamål. En utpekad våtmark söder om Klevshult pekas ut som ett framtida industriområde, utpekade lågpunktsområden i Hok ligger inom detaljplanerat område för förskola. Buffertzonen mellan Östermoskogens naturreservat och utökat industriområde finns med i förslaget till ny översiktsplan men förslag på ny detaljplan går emot grönstrukturplanens buffertområde.

Bland de utvecklingsförslag som finns i grönstrukturplanen kan konstateras att 44 förslag är genomförda, 26 är påbörjade, 44 är ej påbörjade och 6 är ej genomförda. Flest genomförda och påbörjade förslag finns inom de stödjande och reglerande ekosystemtjänsterna medan förslagen inom de kulturella ekosystemtjänsterna har en lägre genomförandegrad.

För att få en större genomförandegrad i kvarvarande utvecklingsförslag behöver politiska prioriteringar göras för vilka förslag som ska genomföras och när. Det finns också utvecklingsmöjligheter i hur vi kan arbeta med att ta hänsyn till och stärka den gröna infrastrukturen och ekosystemtjänsterna i detaljplaneringen.

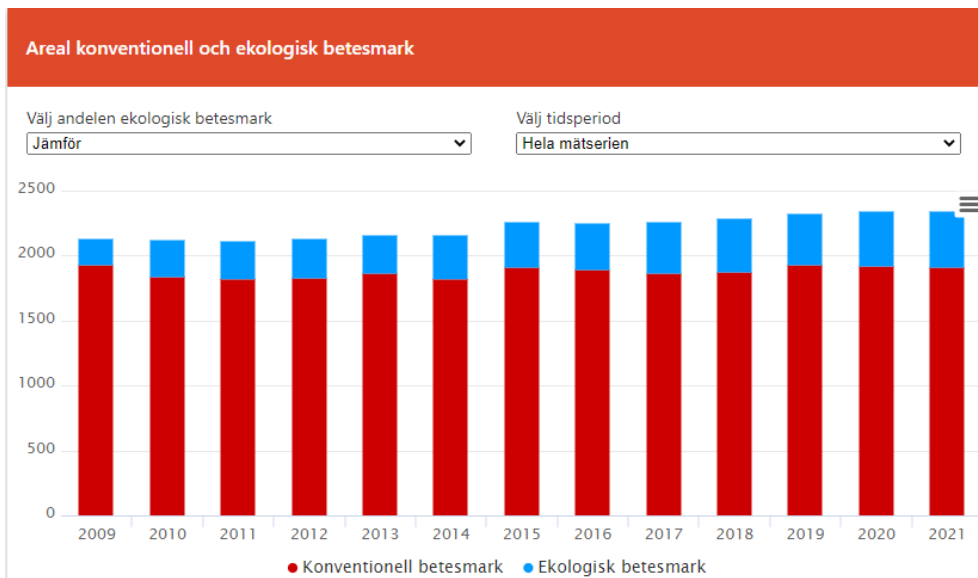
Indikatorer för uppföljning

I grönstrukturplanen finns ett antal indikatorer för att följa upp grönstrukturplanen.

Utvecklingsförslagen bedöms som genomförda, påbörjade, ej påbörjade eller ej genomförda. Ej påbörjade innebär att förslaget inte har hunnits påbörjats medan ej genomförda innebär att en åtgärd kan ha skett som går emot förslaget.

Stödjande ekosystemtjänster

- Antalet genomförda utvecklingsförslag för stödjande ekosystemtjänster.
  - o 18 förslag är bedömda som genomförda, 10 förslag som påbörjade, 16 förslag som ej påbörjade och 0 förslag som ej genomförda.
- Antalet detaljplaner med ESTER-analys och grön infrastruktur som resulterat i faktiskt hänsynstagande i detaljplan.
  - o I de pågående detaljplanerna arbetar man inte aktivt med ESTER-analyser, i somliga fall ingår det t.ex. i planbeskedet men inte i planbeskrivningen. Svårt att säga om det ”resulterar i faktiskt hänsynstagande”, då det inte ingår i någon antagen plan.
- Andel av kommunal gräsmark med klassningen naturvård eller slåtter max 1 ggr per år.
  - o I maj 2022 var 42 % av kommunala gräsmarker klassade som slåtter max 1 gång per år och 12 % är klassade som naturvård. Övriga skötselkategorier är bruksgräsyta, högvuxet och slåtter 2 gånger per år.
- Total areal av tallskog, triviallöv, lövblandskog samt ädellöv av kommunyta samt på kommunal mark.
  - o Ej uppföljt.
- Antal hektar betesmark.

- o Arealen betesmark ökar sakta men säkert i Vaggeryds kommun och var 2021 uppe i 2 344 ha.
- Andelen värdekärnor som ligger inom 1000 meter från varandra.
  - o Ej uppföljt

- Total areal skyddad natur i kommunen.
  - o Mellan 2018-2021 har andelen skyddad natur i Vaggeryds kommun legat på 1,4 % av den totala arealen.
- Andel tätortsnära mark med fördjupade underlag kring artförekomst och nyckelfaktorer.
  - o Till översiktsplanen gjordes en naturvärdesinventering av tätortsnära områden. Exakt hur stor andel av de tätortsnära markerna som ingick i naturvärdesinventeringen har inte tagits fram.
- Antalet genomförda aktiviteter i Samlad Åtgärdsplan för Vatten.
  - o Ej uppföljt.
- Antalet åtgärdade vandringshinder för fisk och utter.
  - o Ett vandringshinder för utter har åtgärdats vid Södra park, Åvikens förskola.

Reglerande ekosystemtjänster

- Antalet genomförda utvecklingsförslag i utpekade riskområden för värmebölja och skyfall.
  - o 14 förslag är bedömda som genomförda, 4 förslag som påbörjade, 5 förslag som ej påbörjade och 5 förslag som ej genomförda.
- Antal detaljplaner där krav ställts kring användande av grönytefaktor.
  - o I dagsläget arbetar man inte med grönytefaktorn i detaljplaner. Däremot arbetas det med att bevara och tillskapa grönytor inom detaljplanerna.
- Andelen grönytor inom 100 meter från torg, vårdcentraler, skolor/förskolor, vård-och omsorgsboenden.
  - o Ej uppföljt
- Andel uppvuxen skog inom 100 meter ifrån industrier, vägar och järnvägar.
  - o Ej uppföljt
- Antal hektar betesmark (pollinering).
  - o Se diagram ovan under stödjande ekosystemtjänster.
- Minst tre fysiska åtgärder för vilda pollinatörer.
  - o Under 2021-2022 har det genomförts en utbildning i skötsel av gräsmarker med fokus på pollinering för parkarbetarna, blomsterängar har skapats på flertalet platser, sandblottor har skapats och insektshotell och mulmholkar har satts upp.

Försörjande ekosystemtjänster

- Mängd producerad mjölk, ägg och kött samt andra relevanta livsmedel per år i kommunen. Självförsörjningsgrad är relevant att följa upp för vissa livsmedel.
  - o Ej uppföljt
- Antal hektar jordbruksmark.
  - o Under 2021 fanns 6769 ha registrerad åker- och betesmark i kommunen.
- Andel av återplanteringar i det kommunala skogsbruket som görs med tall eller löv.
  - o Under 2020-2022 har det planterats 7,8 ha tallskog samt 1 500 m² lövskog i ett bostadsområde. Strategin är att plantera och stärka lövskogen i tätortsnära miljöer samt att plantera tall på marker som tillåter det. Ingen planering av gran har skett under 2020-2022.
- Antalet grundvattenförekomster i Vattenförsörjningsplan som har god kemisk status (utan överallt överskridande ämnen).
  - o Alla grundvattenförekomster i Vaggeryds kommun har god kemisk status.

Kulturella ekosystemtjänster

- Antalet genomförda utvecklingsförslag för kulturella ekosystemtjänster.
  - o 5 förslag är bedömda som genomförda, 11 förslag som påbörjade, 22 förslag som ej påbörjade och 1 förslag som ej genomförda.
- Antal detaljplaner där krav ställs kring användande av grönytefaktor.
  - o I dagsläget arbetar man inte med grönytefaktorn i detaljplaner. Däremot arbetas det med att bevara och tillskapa grönytor inom detaljplanerna.
- Andel tätortsnära natur inom 300 meter från skolor och förskolor.
  - o Ej uppföljt
- Antalet bostäder med 0–300 meter till bostadsnära park eller tätortsnära friluftsområde.
  - o Ej uppföljt
- Antalet stora arbetsplatser med 0–300 meter till bostadsnära park eller friluftsområde.
  - o Ej uppföljt
- Antalet bostadsnära parker och friluftsområden med hög fysisk tillgänglighet.
  - o Ej uppföljt

Uppföljande aktiviteter

Uppföljande aktiviteter år 2020

- Ekosystemtjänster och grön infrastruktur redovisas i samtliga underlag för planbesked (detaljplanering). Analysverktyget ESTER från Boverket används.
  - Ekosystemtjänster och grön infrastruktur redovisas i planbeskrivningen och ingår genomgående i planarbetet. I somliga fall används ESTER-analys i till exempel planbeskedet men inte i planbeskrivningen. Det är en utmaning att använda ESTER-analysen i ett så tidigt skede som planbesked, då det är mest antaganden som görs.
- Samtliga underlag från Grönstrukturplanen tillgängliggörs i webb- GIS så att de kan användas i det dagliga planeringsarbetet. Berörda användare (detaljplanerare, bygginspektörer, samhällsutvecklare) får en introduktion till kartan.
  - Grönstrukturplanens underlag finns tillgängliga i kommunens webb-GIS.
- Analys av vilka grupper som använder sig av grönområden idag. Exempel på sådana grupper som kommunen eventuellt skulle behöva ha ett särskilt fokus på är, förutom barn och personer med funktionsnedsättning, också kvinnor/män, nyanlända, äldre/pensionärer och personer i socioekonomiskt utsatta områden. Viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv och relevant i Översiktsplanarbetet. (Förslag från Länsstyrelsens remissyttrande, stärker mål 5 och 10 i Agenda 2030 om Jämställdhet Minskad ojämlikhet).
  - En analys av vilka grupper som använder sig av grönområden är inte genomförd. En sådan analys bör genomföras gemensamt av flera förvaltningar som ansvarar för olika målgrupper, till exempel barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, kommunledningskontoret (både kanslienheten och arbetsmarknadsenheten) samt tekniska förvaltningen som ansvarar för grönytor och en del anläggningar.

Uppföljande aktiviteter år 2021

- Uppdatering av den kommunövergripande Naturinventeringen från 1975. Fokus på nyckelfaktorer (livsmiljöer) utpekade i Grön handlingsplan. Fördjupade naturinventeringar behövs även för tätorterna. Underlagen kommer ge stor nytta i samhällsplaneringen och underlätta bedömningen av lämpliga exploateringsområden samt att det är en förutsättning för en kvalitativ uppföljning av ekosystemens mående och förmåga att leverera ekosystemtjänster långsiktigt.
  - En uppdaterad kommunövergripande naturvärdesinventering av områden i Vaggeryds kommun har genomförts under 2021. Resultatet har legat till grund för översiktsplanen.
- En långsiktig konkret plan för livsmedels-produktionen i kommunen i relation till de nationella och regionala strategierna tas fram. En handlingsplan för självförsörjnings-grad, stärkande av gröna näringar samt bete av kommunal jord- och skogsbruksmark.
  - En långsiktig plan för livsmedelsproduktionen i kommunen finns inte framtagen. Det finns inte heller framtaget en handlingsplan för självförsörjningsgrad eller stärkande av gröna näringar.

Uppföljande aktiviteter år 2022

- Sista året för Länsstyrelsens Gröna handlingsplan där arbetet ska utvärderas länsövergripande. I samband med detta följs utvecklingsförslagen i Grönstrukturplanen upp för att se vad nämnderna har genomfört med befintliga medel. Ej utförda förslag utvärderas och de som anses som relevanta och budgeteras för genomförande.
  - De åtgärder som Vaggeryds kommun har åtagit sig att genomföra finns med i kommunens miljöprogram och följs upp i miljöredovisningen.
- Baserat på den kommunövergripande naturinventeringen samt de ortsspecifika inventeringarna tas naturvårdsåtgärder fram med tydlig budget och tidsram. Riktlinjer för hur kommunen kan arbeta med kompensation vid förlust av naturmiljöer tas även fram.
  - Naturvårdsåtgärder med tydlig budget och tidsram har inte tagits fram. Inte heller riktlinjer för hur kommunen kan arbeta med kompensation vid förlust av naturmiljöer.
- Analyser genomförs kring hur dagvattensystemen i de centrala delarna av våra tätorter skulle klara ett 100-års regn.
  - Under 2022 gjordes en skyfallskartering över Vaggeryds och Skillingaryds samhällen. Vid ett 100-års regn står alla dagvattenledningar fulla och det finns planer på att söka bidrag för att modellera djupare kring hur dagvattnet rör sig i ledningsnätet om det kommer ett skyfall. Vid en sådan dimensionering kan man få fram underdimensionerade ledningar samt flaskhalsar i systemet som kommer att logga till grund för ledningsförnyelser framöver.

Uppföljning av utvecklingsförslag

Byarum - ängarnas ort

I Byarum finns ett antal utvecklingsförslag inom de stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

1. Skapa artrik vägkant längs Krängshultsvägen in mot Byarum

I Byarum är det strategiskt intressant ur ekologisk synpunkt att stärka de värdekärnor som finns längs Krängshultsvägen vidare in mot Byarum. Målet är att koppla ihop värdekärnan längs vägen med Gärhovs storäng.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel.

Forum: Vägsamfällighet för Krängshultsvägen

Kommentar: Ej påbörjad. Inga kontakter har tagits med vägsamfälligheten för Krängshultsvägen angående att skapa en artrik vägkant.

2. Skapa artrik vägkant mellan Vaggeryd-Byarum

Gräsytan mellan gång- och cykelvägen och gamla E4:an (Jönköpingsvägen/Lagastigen) som sträcker sig mellan Vaggeryd och Byarum kan fungera som en god spridningskorridor mellan Gärhovs Storäng och Vaggeryd. Slåtter bör ske efter blomning, det vill säga vid en senare tidpunkt än vad som för närvarande är vanligt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel.

Forum: Tekniska nämnden och Trafikverket

Kommentar: Påbörjad. Under 2021 slog kommunen gräsytan mellan gång- och cykelväg senare än vanligt (augusti-september) vilket innebär att gräsytan fick blomma. Någon kontakt har inte tagits med Trafikverket eller NCC som är Trafikverkets entreprenör om gräsytan längs bilvägen.

3. Spara värdekärnor för gräsmark

Områden med höga biologiska värden sparas till fördel för den gröna infrastrukturen. Värdekärnor för gräsmarker som bland annat finns längs Krängshultsvägen samt hela området Gärhov storäng sparas.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel

Forum: Privata markägare, vägsamfällighet Krängshultsvägen, samt Byarum- Bondstorps församling.

Kommentar: Genomförd. De utpekade områdena i Byarum är sparade som gröna områden i förslaget till ny översiktsplan.

4. Spara skyddsvärda träd samt stärk dem genom frihuggning

Frihuggning stärker de skyddsvärda träden och tillåter bättre växtförhållanden. I Byarum finns majoriteten av de skyddsvärda träden på kyrkogården och Gärhovs storäng. Förslaget innebär att ansvarig markägare:

- frihugger skyddsvärda träd, framförallt ek, som är i behov av det på sina respektive fastigheter.
- frihugger efterträdare av framförallt ek, som finns i samma områden som de skyddsvärda ekarna, och som är i behov av det.
- upprättar en rutin för frihuggning av ek och andra skyddsvärda träd.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, habitat.

Forum: Svenska kyrkan. Frihuggning av övriga träd på Gärhovs storäng inom natura 2000 området ansvarar privata markägare för i samråd med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Kommentar: Påbörjad. Svenska kyrkan arbetar med en trädplan för de träd som finns inom kyrkogården. I övrigt har kommunen inte tagit kontakt med privata markägare.

Reglerande ekosystemtjänster

5. Spara våtmarker

Byarum ligger inom delavrinningsområden med relativt hög förlust av våtmarker de senaste decennierna, vilket innebär att ytterligare minskning av våtmarksarealerna inte bör ske sett till den gröna infrastrukturens långsiktighet. Det finns exempelvis lågpunktsområden i höjd med Hembygdsgården på västra sidan av Laganstigen.

Ekosystemtjänster som gynnas: Vattenreglering, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning, biologisk mångfald, livsmiljöer.

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Genomförd. De utpekade våtmarkerna i Byarum finns sparade som gröna ytor i förslaget till ny översiktsplan.

6. Spara vegetationszon längs med järnvägen för buller och avskärmning

Byarums tätort har en barriär i form av en järnväg och genomfartsväg i nord-sydligriktning samt industriverksamheter i närheten av bebyggelsen. De kantzoner med vegetation som finns mot bebyggelsen i växter hjälper till att reducera oönskade ljud i form av buller och brus och framförallt skapar den en visuell barriär till dessa miljöer.

Ekosystemtjänster som gynnas: Visuell avskärmning, bullerreglering, luftrening.

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Genomförd. De vegetationszoner som pekats ut i Bondstorp för att skydda och skärma av bebyggelse mot buller finns sparade i förslag till ny översiktsplan.

Försörjande ekosystemtjänster

7. Spara det småskaliga jordbrukslandskapet

Framtida byggnation bör lokaliseras i första hand till det som idag är skogsmark. Jordbrukslandskapet utgör 35 % av Byarums bys yta (inom 300 meter buffertzonen från bebyggelse) och är en betydande del av ortens identitet och historia. Kyrkbyns karaktär måste bibehållas med tillhörande öppna marker som betas och brukas. Det är därför av stor vikt att exploatering inte sker på denna mark och att jordbruket uppmuntras, lyfts och stöttas. Kommunen undviker exploatering av jordbruksmark (betes- och odlingsmark) och följer den regionala och nationella livsmedelsstrategin.

Ekosystemtjänster som gynnas: matproduktion, biologisk mångfald, livsmiljöer. ekologiska samspel

Forum: Politisk diskussion kring jordbruksmarkens framtid samt ställningstagande i Översiktsplanen.

Kommentar: Ej genomförd. Jordbrukslandskapet som ligger väster om kyrkan finns utpekade i förslag till ny översiktsplan som mångfunktionell bebyggelse då kyrkan har behov av större kyrkogård. Det bedöms som svårt att tillgodose kyrkans önskemål på annan plats.

Kulturella ekosystemtjänster

8. Skapa lekmöjligheter vid hembydsgården

I dialogen med invånarna framkom det önskemål kring lekmöjligheter vid Hembydsgården. Dialog mellan kommunen och Hembydsgården rekommenderas för att se om önskemålet kan bemötas. Miljöer som tilltalar ungdomar har även lyfts som intressant från invånare i samband med dialogträff i Byarum hösten 2019.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa och sociala interaktioner

Forum: Kultur- och fritidsnämnden för dialog med Hembydsgården om intresse finns att arbeta med frågan.

Kommentar: Ej påbörjad. Kultur- och fritidsförvaltningen har inte tagit någon kontakt med Hembydsgården angående att utveckla lekmöjligheten på platsen.

9. Stärka stråk från tätort till Gärhovs storäng

Järnvägen en betydande barriär som till stor del styr invånarnas möjlighet att ta sig till Gärhovs Storäng. Övergången vid Hembydsgården är inte säker och människor bör inte hänvisas dit. För att stärka kopplingen mellan samhället till Gärhovs storäng skapas ett mer synligt och tillgängligt stråk längs med östra sidan av järnvägen. Tillgänglighetsfaktorer som är högst prioriterade är information i form av tavlor samt en stig som går att ta sig fram på med rullstol eller barnvagn, från samhället ner till Natura 2000-området. Stråket ska förbinda tätorten med Gärhovs Storäng i söder. Stråket är intressant att utveckla då det ligger i sammanfaller med Munkaleden. Målet är att öka skolans, besökares och invånarnas möjligheter att ta sig ut till Gärhovs storäng och lära sig om dess värden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa och sinnlig upplevelse

Forum: Kultur- och fritidsnämnden och föreningen för Munkaleden.

Kommentar: Ej påbörjad. Kultur- och fritidsförvaltningen har dialog med föreningen för Munkaleden men inget aktuellt arbete sker för att stärka vandringsstråket mellan samhället och Gärhovs storäng.

Klevshult – skogsstigens ort

I Klevshult finns ett antal utvecklingsförslag inom de stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

10. Spara Lagans strandzon

Lagan är markerad som en värdekärna där den rinner förbi Klevshult, vilket innebär att stor hänsyn måste tas för vattendraget och dess habitat. Kantzonsfrämjande åtgärder kan vara lämpliga, men bör utredas noga i naturvärdesinventering innan.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel (spridningszon), livsmiljöer, biologisk mångfald.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Lagans kantzon är sparad som grönt område i förslaget till ny översiktsplan.

11. Öka artmångfald på allmän platsmark

I anslutning till odlingslandskapet i Klevshult finns många skyddsvärda träd. Det finns även ett stödhabitat för lövskog som berör Klevshults norra delar, vilket innebär att all typ av lövträdsplantering i tätorten skulle gynna dessa nätverk. Exempel på lämpliga platser är längs vägar i form av alléer samt på allmänna platser. Att stärka ängsvegetation på begränsade delar av idag hårt klippta gräsytor skulle gynna pollinationer och arterna i odlingslandskapet.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, livsmiljöer

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. På den kommunala skogsmarken i Klevshult har uthuggning av gran skett och tall och lövskog har sparats. De skyddsvärda träden på kommunal mark har inventerats men bedömningen är att inga träd var i behov av frihuggning. På Tures torg har plantering av ängsväxter skett för att gynna vilda pollinatörer. I betesmarken väster om samhället kommer mulmholkar att placeras ut för att skapa fler bostäder åt vedlevande insekter.

Reglerande ekosystemtjänster

12. Spara skogsbete

I Klevshult finns ett område med skogsbete norr om orten väster om landsvägen. Marken bör fortsättningsvis betas för att behålla de naturvärden som finns i området.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, livsmiljöer

Forum: Tekniska nämnden (Skogsbruksplanen)

Kommentar: Genomförd. Skogsbetet är sparat.

13. Spara våtmarker

Framförallt söder om industriområdet finns en våtmark som bör sparas. Klevshult ligger inom ett av de avrinningsområden som haft störst våtmarksförlust i hela kommunen, och därför är det av stor vikt att våtmarksarealen inte påverkas mer för att inte landskapets vattenhållande funktion ska försämrats ytterligare. Om det skulle vara aktuellt med en dagvattenlösning i Klevshult av något slag, är en öppen dagvattenlösning som kan stärka våtmarkernas habitatnätverk mycket fördelaktigt.

Ekosystemtjänster som gynnas: skydd mot extremt väder, klimatanpassning, vattenreglering

Forum: Kommunstyrelsen (exploatering), tekniska nämnden(dagvattenlösningar).

Kommentar: Ej genomförd. I nytt förslag till översiktsplan finns ett industriområde utpekade på den plats där våtmarken ligger. I maj 2022 påbörjades också ett arbete med detaljplan för området.

14. Spara avskärmande skog mellan bebyggelse och E4

Skogsstråket mellan bebyggelsen och E4:an fungerar som strövområde samt som bullerskydd och visuell avskärmning mot E4. Stråket sparas ur reglerande synpunkt. Det finns även lågpunktsområden så området har även en vattenreglerande funktion.

Ekosystemtjänster som gynnas: bullerdämpning, visuell avskärmning, luftrening.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Områdets skog mellan bebyggelse och E4:an finns utpekade som sparat grönområde i förslag till ny översiktsplan.

15. Spara Lagans meandrande system och strandzon

Lagan har flera reglerande funktioner med sitt meandrande system och strandzon. Värdekärnan behöver undantas från negativ påverkan för att upprätthålla dessa funktioner.

Ekosystemtjänster som gynnas: Fröspridning, vattenrening.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Lagan meandrande system och strandzon är bevarat och inga åtgärder har genomförts som påverkar området negativt.

Försörjande ekosystemtjänster

16. Spara det småbrutna jordbrukslandskapet och skogsbete

Jordbruksmark och skogsbete finns främst i västra delen av Klevshult. Kommunen rekommenderas att undvika exploatering av denna mark (betes- och odlingsmark) samt följa den regionala och nationella livsmedelsstrategin. Det finns flertalet kulturminnen kopplade till landskapet väster om samhället.

Ekosystemtjänster som gynnas: matproduktion, biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel.

Forum: Politisk diskussion kring jordbruksmarkens framtid samt ställningstagande i Översiktsplanen

Kommentar: Genomförd. De områden med jordbruksmark och skogsbete som pekas ut i grönstrukturplanen finns sparade i förslag till ny översiktsplan.

Kulturella ekosystemtjänster

17. Stärka strövstråket i skogen

Skogsstråket mellan bebyggelsen och E4:an nyttjas i stor utsträckning till vardagsmotion, lek och rekreation för de boende. Området förbinder hela orten och det är det enda tätortsnära grönområde som inte är avskärmat från bebyggelsen med barriärer (järnväg och E4). Området sparas och underhålls ur socialt syfte samt att det är aktuellt att göra stråket mer tillgängligt, framförallt i form av med sittplatser längs vägen och tydligare ”entréer” till området.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa och sociala interaktioner

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Under 2020-2022 har inget arbete genomförts för att stärka strövstråket i skogen öster om samhället.

18. Skapa vattennära mötesplatser längs Lagan

I dialogen med invånarna framkom det önskemål om att synliggöra Lagan och lyfta dess möjlighet som tätortsnära grönstråk. Fokus i området skulle likt i Vaggeryd kunna vara kunskap, inspiration och mötesplatstänk. Enligt nuvarande program för Vattennära mötesplatser som beslutats av kommunstyrelsen inryms inte Klevshult, så ett nytt/ utökat program behövs beslutats av kommunstyrelsen om stråket ska utvecklas.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa och sociala interaktioner

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Ej påbörjad. Det har ej varit aktuellt att skapa vattennära mötesplatser längs Lagan i Klevshult under 2019-2022

19. Stärka lastbilens lekplats, utöka för fler målgrupper

I centrala Klevshult finns ett relativt nytt område med ny lekplats (refererat som Lastbilen i Lekplatsplanen). Det är ett vackert område med flera upplevelsevärden då det ligger i närheten av cykelväg, bostadsområde samt även en öppen gräsyta samt skogsområde. Här finns möjlighet att utveckla och göra plats för fler upplevelsevärden för fler målgrupper, tex. pensionärer och ungdomar i anslutning till lekplatsen.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa och sociala interaktioner

Forum: Kultur- och fritidsnämnden.

Kommentar: Påbörjad. Lekplatsen Lastbilen är nybyggd. I anslutning till lekplatsen finns en skateramp samt en padelbana.

Bondstorp – lövträdens ort

I Bondstorp finns ett antal utvecklingsförslag inom de stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

20. Stärka skyddsvärda träd genom frihugning

Frihugning stärker de skyddsvärda träden och tillåter bättre växtförhållanden. Förslaget innebär att Sveaskog, kommunerna och Svenska kyrkan:

- 1) frihugger skyddsvärda träd, framförallt ek, som är i behov av det på sina respektive fastigheter.
- 2) frihugger efterträdare av framförallt ek, som finns i samma områden som de skyddsvärda ekarna, och som är i behov av det.
- 3) upprättar en rutin för frihugning av ek och andra skyddsvärda träd.

Ekosystemtjänster: Biologisk mångfald, habitat.

Forum: Tekniska nämnden ansvarar för de träd som står på kommunal mark. Övriga träd ansvarar privata markägare för i samråd med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Tekniska kontoret har inventerat de träd som står på kommunal mark. Frihugning av skyddsvärda träd har skett under 2022.

21. Skapa utökad allé fler lövträd längs Måsarpsvägen

För att stärka kopplingen mellan värdekärnorna är det strategiskt fördelaktigt att plantera lövträd längs med Måsarpsvägen från Ormanäset söderut, på kommunens mark. Värdefullt med alléträd längs landsvägen i synnerhet söder ut från kyrkan. Viktigt med samordning mellan väghållare och övrig infrastruktur.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Utvecklingsförslaget har inte prioriterats under 2020-2022.

22. Spara värdekärnor för lövskog

Bondstorp är unikt i kommunen sett till att det finns två värdekärnor för lövskog i tätorten. Det är mycket viktigt för den biologiska mångfalden att värdekärnorna inte påverkas av exempelvis exploatering, framförallt gällande den värdekärna som ligger på kommunal mark (Ormanäset och hagen som ligger norrut).

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Genomförd. Värdekärnorna för lövskog är sparade som grönområde i förslag till ny översiktsplan.

23. Spara strandzonen längs Rasjön

Strandzonen utgör ett viktigt habitat samtidigt som den skyddar mot erosion. Strandzonen bör bevaras så orörd som möjligt ur ett långsiktigt ekologiskt perspektiv då Rasjön är en mycket viktig del av vattnets infrastruktur.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Strandzonen längs Rasjön är sparad som grönområde i förslag till ny översiktsplan.

24. Stärk lövskogstråk inom spridningszon från värdekärna

Lövskogsstråk inom spridningszonen från värdekärnan bör stärkas ur naturvårdssynpunkt då de är mycket viktiga för lövskogens infrastruktur. Vissa åtgärder inom detta har påbörjats av tekniska kontoret.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Lövskogsstråket inom spridningszonen från värdekärnan är sparad som grönområde i förslag till ny översiktsplan. Viss frihugning av lövträd har skett inom området.

Reglerande ekosystemtjänster

25. Spara våtmarken på Ormanäset

På Ormanäset finns avsnitt som är mycket blöta samt att det finns våtmarksområden. Dessa försparas dels ur dagvattenssynpunkt, men även för vattenrenande synpunkt då eventuellt avrinningsvatten från samhället samlas upp och renas i områdets våtmarker innan det når Rasjön, som är en värdekärna för vatten.

Ekosystemtjänster som gynnas: skydd mot extremt väder, klimatanpassning, vattenreglering

Forum: Kommunstyrelsen (exploatering), tekniska nämnden (dagvattenlösningar).

Kommentar: Genomförd. Våtmarken på Ormanäset är utpekad som grönområde i förslag till ny översiktsplan.

Försörjande ekosystemtjänster

26. Stärk det öppna landskapet

Jordbrukslandskapet utgör en stor del av Bondstorps tätort och är en betydande del av ortens identitet och historia, och invånarna värnar starkt kring det öppna landskapet. Det är därför av stor vikt att exploatering inte sker på den jordbruksmark som finns och att jordbruket uppmuntras, lyfts och stöttas. Utökad bete rekommenderas både privata markägare och där det är möjligt på kommunal mark.

Ekosystemtjänster som gynnas: matproduktion, biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel.

Forum: Politisk diskussion kring jordbruksmarkens framtid samt ställningstagande i Översiktsplanen.

Kommentar: Genomförd. Det öppna jordbrukslandskapet kring Bondstorp har sparats som jordbruksmark i förslag till ny översiktsplan.

27. Spara område med betydelse för dricksvattenförsörjning

Ormanäset har betydelse för dricksvattenproduktion och bör sparas för att säkra dess försörjande funktion i framtiden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Dricksvattenproduktion.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Genomförd. Ormanäset är utpekad som område att spara i förslag till ny översiktsplan vilket innebär att dricksvattenproduktionen säkras för framtiden.

Kulturella ekosystemtjänster

28. Stärk badplatsen och dess närområde

Badplatsen har idag flera upplevelsevärden och dessa bör fortsättningsvis förvaltas aktivt av kommunen. Exempelvis att det tillkommer en dusch vid badet. Vaggeryds kommuns projekt ”vattennära mötesplatser” skulle kunna utvidgas och även omfatta Bondstorp, men då krävs ett nytt beslut i kommunstyrelsen. Exempel på idéer som kommit in är sagoplatser med en tronstol från ett nedsågat träd. Resten av trädet kunde sågas i kubbar för barn eller vuxna att sitta på. Vidare tänker jag trätallrikar som läggs ut som stigar kanske målade av barn. Det hade varit trevligt med en samlingsplats runt en lägerplats kanske med grillmöjligheter, trädkojor, linbana och klätterställningar.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sinnlig upplevelse, hälsa, sociala interaktioner

Forum: Kultur- och fritidsnämnden.

Kommentar: Påbörjad. Vid badplatsen finns en dusch uppsatt. Vid Ekbacken finns ett bollnät uppsatt vid grusplanen. Några övriga åtgärder har inte iordningställs vid badplatsen i Bondstorp.

29. Stärka tillgänglighet mellan badplats och Sjöborgen

Öka tillgängligheten mellan den kommunala badplatsen och Sjöborgen som är ett socialt intressant område med verksamhet under sommaren. Tillgängligheten mellan platserna ökas i form av en gångstig, som utformas så att personer med nedsatt rörelseförmåga kan förflytta sig självständigt och säkert. Belysning är också en viktig del för tryggheten och tillgängligheten.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sinnlig upplevelse, hälsa, sociala interaktioner

Forum: Kultur- och fritidsnämnden samt dialog med förening som har verksamhet vid Sjöborgen.

Kommentar: Ej påbörjad. Tillgängligheten mellan badplatsen och Sjöborgen har inte åtgärdats under 2020-2022.

30. Skapa avtal om skolskog

Skogen vid Rasjön som nyttjas av skolan skulle kunna avsättas som skolskog. Det innebär ett avtal mellan markägaren (kommunen) och skolan om vissa undantag från allemansrätten så att skolan kan nyttja skogen med större frihet för sin verksamhet.

Ekosystemtjänster som gynnas: Naturpedagogik, hälsa, sociala interaktioner

Forum: Skolan i dialog med tekniska kontoret om skolskogsavtal. Beslut i Kommunstyrelsen om att utvidga projektet för vattennära mötesplatser.

Kommentar: Ej påbörjad. Inget avtal om skolskog är skrivet men skolan nyttjar skogen för utflykter.

Hok – de vidsträckta mossarnas ort

I Hok finns ett antal utvecklingsförslag inom de stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

31. Hokaån och dess strandzoner stärks

Söder om Lindefors bruk finns en värdekärna kopplat till Hokaån (västra biflödet). Kantzonerna och vattendraget är mycket viktig ur biologisk synpunkt och bör undantas från ingrepp och åtgärder som skadar dess funktioner. Vattnets kantzona omfattas av det regionala underlaget SÅV (samlad åtgärdsplan för vatten). Förslaget i SÅV innebär förenklat att man skapar en zon innefattande strandzonen samt det landområde som direkt påverkar vattendraget. Inom zonen gynnas etablering av en naturlig vegetation och närmast vattnet bör träd och buskar dominera (med undantag för betesmarker). Storleken på zonen bör minst omfatta 15 meter men också anpassas till den omgivande marken (tex lutning) samt att den bör vara bredare (20 - 30 m) vid vatten med höga naturvärden. Till exempel bör raviner och branter generellt ha en ekologiskt funktionell kantzona. Åtgärden kan innefatta allt från gallring av skog där man tillåter en naturlig förnygring till plantering av gräs, träd och buskar. Kommunen bör i samarbete med Länsstyrelsen vara uppmärksam på spridning av den invasiva arten sjögull.

Ekosystemtjänster som gynnas: Livsmiljöer, biologisk mångfald, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Inget arbete har genomförts inom det område som är kommunal mark.

32. Stärka skyddsvärda träd genom frihuggning

Frihuggning stärker de skyddsvärda träden och tillåter bättre växtförhållanden. Förslaget innebär att Sveaskog, kommunerna och Svenska kyrkan:

- Frihugger skyddsvärda träd, framförallt ek, som är i behov av det på sina respektive fastigheter.
- Frihugger efterträdare av framförallt ek, som finns i samma områden som de skyddsvärda ekarna, och som är i behov av det.
- Upprättar en rutin för frihuggning av ek och andra skyddsvärda träd.

Ekosystemtjänster: Biologisk mångfald, habitat.

Forum: Tekniska nämnden ansvarar för de träd som står på kommunal mark (idrottsplatsen samt fastigheter vid Lindefors). Övriga träd ansvarar privata markägare för i samråd med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Tekniska kontoret har inventerat de träd som står på kommunal mark. Frihuggning av skyddsvärda träd har skett under 2022.

33. Spara Morarps- och Mörhulta mosse i sin helhet

Mossen utgör en stor värdekärna och är betydelsefull både ur ett regionalt perspektiv, men även ur ett internationellt perspektiv sett till framförallt fågellivet. Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendraget bör ej utföras.

Ekosystemtjänster: Biologisk mångfald, habitat.

Forum: Kommunstyrelsen bevakar frågan i den översiktliga samhällsplaneringen och i detaljplaneärenden.

Kommentar: Genomförd. Morarps- och Mörhulta mosse är utpekade som grönområden att spara i förslag till ny översiktsplan.

Reglerande ekosystemtjänster

34. Spara våtmarker i lågpunktsområde

Det finns lågpunktsområden runt Alstigen, Bokstigen och Sågverksvägen i utkanten av nordvästra Hok där markens förmåga att omhänderta dagvatten är extra viktig. De våtmarker som finns i området bör sparas och andelen hårdgjorda ytor bör ej öka inom området.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremt väder, klimatanpassning, vattenreglering.

Forum: Kommunstyrelsen (exploatering), tekniska nämnden (dagvattenlösningar).

Kommentar: Ej genomförd. Sågverksvägen pekas ut som teknisk anläggning och strategiskt grönområde i förslag till ny översiktsplan. För Alstigen och Bokstigen pågår en detaljplan för förskola och där kommer inte utpekade lågpunktsområdena att sparas. Dagvattenhanteringen kommer istället att utökas söder om området.

Försörjande ekosystemtjänster

35. Spara jordbruksmark på kommunal mark söder om orten

Jordbrukslandskapet utgör en märkbar del i, främst Hoks södra delar, och är en betydande del av ortens identitet och historia. Det är därför av stor vikt att exploatering inte sker på denna mark och att jordbruket uppmuntras, lyfts och stötts.

Ekosystemtjänster som gynnas: matproduktion, biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel.

Forum: Politisk diskussion kring jordbruksmarkens framtid samt ställningstagande i Översiktsplanen.

Kommentar: Genomförd. Jordbruksmarken söder om Hok finns utpekade som jordbruksmark i förslag till ny översiktsplan.

Kulturella ekosystemtjänster

36. Skapa en samlad aktivitets- och mötesplats

De sociala interaktionsvärdena behöver utvecklas i Hoks grönstruktur, vilket påvisas i underlagsrapport 2 ”Sociotopinventering” till Grönstrukturplanen efter inventering av upplevelsekvantiteter. Det finns idag två allmänna mindre lekplatser, men en ny lokalisering behövs av lekplats där Runstenen är ett förslag i lekplatsplanen. Orten skulle gynnas om den nya platsen utvecklas för att nå en större målgrupp av invånarna än enbart barn, speciellt med tanke på att Hok växer. Exempel på önskemål från invånarna är att boulebanan grusas och får sittplatser, samt en skateramp. Behöver samordnas med Tekniska nämndens Utvecklingsplan för allmänna kommunala aktivitetsplatser och lekplatser.

Ekosystemtjänster: Sociala interaktioner, hälsa.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Att skapa en samlad aktivitets- och mötesplats i Hok finns med i lekplatsplanen men är ej aktuellt att genomföra under kommande år.

37. Stärk förskolans utemiljö

Stärka förskolans utomhusmiljö med fokus på naturpedagogik.

Ekosystemtjänster: Naturpedagogik.

Forum: Barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Det har inte skett något arbete med att stärka förskolans utomhusmiljö under 2020-2022.

38. Ny belysning i friluftsområde

För att stärka ortens tätortsnära friluftsliv föreslås ny belysning utmed det f.d. elljusspåret.

Ekosystemtjänster: Sociala interaktioner, hälsa.

Forum: Kultur- och fritidsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Någon ny belysning har inte satts upp utmed det före detta elljusspåret.

39. Stärk promenadstråket norrut från idrottsplatsen mot Hoks herrgård

Kopplingen till Hooks Herrgård är mycket intressant från befintligt motionsspår i nordöstra delen av Hok och vidare norrut längs med ån längs med Höglandsleden. Naturcampingen är ett värde som finns längs med stråket och är en intressant dialogpart för utveckling av upplevelsevärden i området.

Ekosystemtjänster: Sociala interaktioner, hälsa, sinnlig upplevelse.

Forum: Kultur- och fritidsnämnden (Höglandsleden) samt dialog med campingplatsen.

Kommentar: Ej påbörjad. Det har inte skett något arbete med att stärka promenadstråket norrut från idrottsplatsen mot Hoks herrgård under 2020-2022. Däremot sker ett samlat arbete i länet med att se över vilken gemensam standard som vandringslederna ska ha. Länet kommuner finansierar gemensamt en 50 % tjänst som ska arbeta med vandringsleder.

40. Spara promenadstråket mellan Slaggavägen och Lindefors längs Hokaån

Promenadstigen från Slaggvarp till Lindefors längs Hokaån är det mest nyttjade tätortsnära promenadstråket i Hok och bör sparas. Stråket ansluter även till en stig som går vidare norrut till Lindefors, samt med en grusväg norrut som kopplar på Höglandsleden. Norra delen är kommunägd, resten är privatägd mark. Viktigt bibehålla upplevelsen av att promenera i skogen på stig (inte hårdgjord väg). Vid f.d. Godtemplarparken längs ån kan en rekreationsyta/ rastplats för fotgängare med bänkar och bord skapas. Røjning bör ske längs vissa sträckor för att skapa siktgator.

Ekosystemtjänster: Sociala interaktioner, hälsa, sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden för områdets norra del samt privata markägare.

Kommentar: Ej påbörjad. Det har inte skett något arbete med att stärka promenadstråket under 2020-2022.

Vaggeryds – vattnets ort

I Vaggeryd finns ett antal utvecklingsförslag inom de stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

41. Skapa äng på tippen

Skapa en örtrik sommaräng på Gärhovs deponi för att stärka värdenätverket söderut från Gärhovs ängar. Måste först utredas om tätskiktet kan drabbas negativt av att anlägga en äng på tippen med hänsyn till rotinträngningar och dylikt. Även estetiskt värde.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat. Även estetiska värden och sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Inget arbete har skett med att skapa en äng på tippen.

42. Slå åängarna längs med Lagan (Östermoskogen)

Detta är en naturvårdsåtgärd som skulle kräva lite mer jobb men som skulle ge en hög effekt för den gröna infrastrukturen då det skulle skapa en spridningskorridor för gräsmarker söderut från Gärhov ner mot värdekärnorna vid Götärps Hage.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat. Även estetiska värden och sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Inget arbete har påbörjats med att slå åängarna längs med Lagan. För att möjliggöra detta krävs särskilda maskiner som kan köra i och nära vattnet.

43. Formellt skydd för värdekärnorna runt om Götarps hage samt åravinen längs Lagan

En av de mest artrika värdekärnorna i kommunen finns anslutning till Götarps hage samt att det finns en skyddsvärd åraavin längs med Lagan som gränsar till hagmarken i sydväst. Ravinen börjar vid dammfästet/vägbron och sträcker sig nedströms till Vaggeryds gamla reningsverk. Området har fått högsta naturvärdesklassning i den inventering som gjorts längs med Lagan (klass 1) och omfattar område 2, 3, 4, 6, 7, 8. Området bör skyddas ur ekologisk synpunkt och lämnas för fri utveckling, med fokus på naturvård i form av bete. Området bör skyddas formellt i form av kommunalt naturreservat likt Östermoskogen.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, sinnlig upplevelse, upprätthållande av markens bördighet

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Påbörjad. Området finns med som separat område i översiktsplanen. Något arbete med att formellt skydda området har inte påbörjats.

44. Frihugga skyddsvärda träd

Frihuggning stärker de skyddsvärda träden och tillåter bättre växtförhållanden. På kommunal mark finns främst skyddsvärda träd vid Badplatsvägen, Friluftsgården, längs Lagan och längs Jönköpingsvägen. Förslaget innebär att ansvarig markägare:

- frihugger skyddsvärda träd, framförallt ek, som är i behov av det på sina respektive fastigheter.
- frihugger efterträdare av framförallt ek, som finns i samma områden som de skyddsvärda ekarna, och som är i behov av det
- upprättar en rutin för frihuggning av ek och andra skyddsvärda träd.

Ekosystemtjänster som gynnas: Livsmiljöer, biologisk mångfald.

Forum: Tekniska nämnden ansvarar för träd på kommunal mark

Kommentar: Påbörjad. Under 2020-2021 har alla skyddsvärda träd på kommunal mark inventerats. I Vaggeryds tätort var det inga träd som var i behov av frihuggning. Dock har en del skyddsvärda träd tagit ner och återplantering av dessa bör ske.

45. Stärka Höga Bränna lövskog

Höga bränna är i dagsläget ett inhägnat lövskogsområde utpekade i Skogsbruksplanen. Det är en värdekärna för lövskog och viktig för den biologiska mångfalden. Området bör förvaltas vidare för att stärka dess biologiska värden i första hand. Stängslet vid Höga Bränna sattes upp 2008 för att "viltssäkra" den ekskog som planterats där efter stormarna Gudrun och Pers härjningar i området. Hela området beräknas vara "viltsäkrat" någon gång efter 2020 (TU 2018/054). Då är det intressant att öppna upp området ur rekreativ och friluftsmässig synpunkt. Området är en viktig länk mellan Friluftsgården och Missionsparken och har potential att bli ett lugnt och vackert lövskogsstråk

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat, i förlängningen även sinnlig upplevelse och hälsa.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Stängslet är borttaget.

46. Skapa omlöpe vid vandringshinder för fisk vid Götafors vattenfall och Kraftstationen

Omlöpe för fisk och utter runt vandringshinder.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel, habitat.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Tekniska nämnden har begärt budgetmedel för 2023 för att åtgärda vandringshindret vid Kvarnen i Vaggeryd. För Götafors miljö tillstånd finns ett latent villkor som innebär att när Kvarnen är åtgärdad så ska även fiskvandringssväg vid Götafors åtgärdas inom 5 år.

47. Utredda utterpassager vid Södra park

Utredda möjligheter för utter att passera vandringshinder.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Vandringshindret för utter har åtgärdats vid bron vid Södra park (Åvikens förskola).

48. Upprätthålla öppna gräsmarker vid Friluftsgården

Fortsätta att hålla gräsmarkerna öppna vid Friluftsgården, Vaggeryd genom slåtter. Detta arbete behöver fortsätta i framtiden. Områdena kring de öppna gräsmarkerna är idag svårtillgängliga p.g.a. nedfallna träd och skulle behöva rensas ur tillgänglighetssynpunkt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, hälsa och habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Slåtter av gräsmarkerna vid Friluftsgården sker kontinuerligt.

49. Skapa artrika gräsmarker vid Östermoskogen, Torsbo, Dammgatan och Strömbergsvägen

Gräsmarkszoner skapas i Östermo och Torsbo bostadsområde för att skapa en mer variationsrik natur samt för att stärka gräsmarkernas habitatnätverk från södra Vaggeryd upp mot Gärhov. En del av den tätortsnära skogen avverkas och kantzoner med ängsvegetation skapas. Det finns även en kraftledningsgata norr om Torsbo på östra sidan om Hjortsjön på kommunal mark. Här är det viktigt att vegetationen hålls efter och inte växer igen ur driftsynpunkt, men det kan även skapas en spridningskorridor för gräsmarker genom att bredda gatan något ytterligare samt arbeta för att öka artrikedomen i kraftledningsgatan. Lekplatsen på Dammgatan och Strömbergsvägen ska flyttas, och platsen som efterlämnas är lämplig för att skapa habitat som stärker gräsmarkernas och odlingslandskapets infrastruktur. Lövträd planteras samt sådd av örtrik ängsvegetation.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat. Även estetiska värden och sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Under 2021-2023 pågår olika projekt för att stärka gräsmarker för vilda pollinatörer. Blomsterängar kommer att anläggas och stärkas och insektshotell och bihotell kommer att sättas upp.

50. Skapa artrika vägkanter längs Jönköpingsvägen, Södraparkvägen och Håkan Trulssons väg

Vägkanterna längsmed järnvägen och Jönköpingsvägen i södergående riktning stärks för att sammanlänka gräsmarkernas värdekärnor i Duvuled och Götarps Hage. Avser vägsträckningen mellan Stödstorpsån och Dulebäck. Längs Södraparkvägen kan gräsmarkerna stärkas genom att slå gräset och hålla ytorna öppna. Bredda och öppna upp gräsmarkerna med ängsvegetation längs Håkan Trulssons väg, Vaggeryd. Fleråriga örter samt slätter tillämpas.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel, biologisk mångfald, livsmiljöer.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Påbörjad. Arbete med att stärka stråket längs Jönköpingsvägen pågår i ett pollineringsprojekt som är finansierat med LONA-bidrag. Längs Södra parkvägen anpassas tiden för slätter till när orkidéerna har blommat färdigt. Inga åtgärder har genomförts vid Håkan Trulssons väg.

51. Spara sumpskogarna bakom Folkets hus

Det har genomförts en fördjupad naturinventering läng med Lagan där område 33, 34,37 och 39 fått naturvärdesklass 2-höga naturvärden. Värdena utgörs av sumpskogar med ekologiskt viktig funktion för vattenrening och buffring vid översvämningar. Områdena bör lämnas orörda, med röjning runt lindan i område 33.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, vattenreglering och habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Sumpskogarna har sparats.

52. Spara naturområdet vid Stora och lilla Mogölen

Dödisgroparnas karaktär och naturmiljö ska bevaras. Viss lättare röjning och gallring bör återkommande ske för att bibehålla sikten mot vattnet från gatan och GC-vägen. Resterande strandzoner är värdefulla naturbiotoper. Föryngringsplan fordras. Lilla Mogölen är delvis tillgänglig. I samband med planerad byggnation kan södra sidan av gölen kan skolgården utökas.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Naturområdena vid Stora och lilla Mogölen finns sparade.

53. Variationsrik skog planteras vid Stödstorpaåns dalgång sträckan Källemo-Mellängen

Vid återplantering efter föryngringsavverkning av kommunalt skogsbruksområde väster om Vaggeryds tätort, öster om E4:an och väster om Källemo, bör plantering av lövträd övervägas. Markprov behövs. Inhägnad kan vara aktuellt, bidrag finns att söka. Området är brant, blött och produktionsmässigt ej optimalt samt att det varit angripet av barkborre, vilket motiverar löv.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Någon avverkning av området har inte skett så återplantering har inte varit aktuellt.

54. Skapa gräsmark vid Munkaleden

Om Munkaleden behöver ledas om vid Gäråhov/ Östermo i norra Vaggeryd är det lämpligt att göra naturvårdsåtgärder i form av att bredda gräsmarkernas kantzonen utmed stigen för att skapa en delsträckning av en spridningskorridor för gräsmarker mellan Götarps hage och Gäråhovs storäng.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel, habitat, symbolik och andlighet, hälsa, sinnlig upplevelse.

Forum: Kultur och fritidsnämnden ansvarar för kontakt med föreningen Munkaleden samt tekniska nämnden för eventuell skötsel av ytorna.

Kontakt: Ej påbörjad. Det har inte varit aktuellt att leda om Munkaleden under 2020-2022.

55. Skapa barnkammare för groddjur och kräldjur vid Fenix

Det finns ett sumphål nedanför Fenix i anslutning till strandzonen som skulle kunna renas och syresättas för att skapa en barnkammare för groddjur och kräldjur.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Utvecklingsförslaget har inte påbörjats.

56. Spara mad och kärr vid Lyckorna (Östermostråket)

Enligt fördjupad naturinventering längs Lagan finns flertalet värdefulla mader och kärr vid Lyckorna som fått klass 2 -höga naturvärden (område 49, 50, 51, 52, 54, 56, 57, 58,). Mad, kärr och högörtängar bevaras i nuvarande skick. För att förhindra igenväxning måste röjning och avverkning av träd och buskar ske regelbundet. I stråket ingår även värdekärnor för våtmark. Viktigt att bevara ur biologisk synpunkt samt ur klimatanpassningssynpunkt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremväder (skyfall), vattenrening, habitat, biologisk mångfald.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som strategiskt viktigt område för dagvatten och klimatanpassningsåtgärder i förslag till ny översiktsplan.

57. Linnarbäckens åfåra stärks

Åfåran stärks i Linnarbäcken. Uppdraget handlar om att utreda förutsättningar för att restaurera Linnarbäcken samt stärka åfåran ur ett naturvärdesperspektiv. Frågan är komplex och många olika synvinklar behöver tas med i arbetet. Linnarbäcken utgör en del av ett större område som sträcker sig mellan Hjortsjön och Linnarparken omges av både bostadsbebyggelse, gymnasieskola och bibliotek.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel, habitat.

Forum: Tekniska nämnden samt Kommunstyrelsen

Kommentar: Ej påbörjad. Arbetet med att stärka åfåran har inte påbörjats.

58. Ökad biologisk mångfald på industrigräsmarker

Initiera dialog med fastighetsägarna på Götafors industriområde för att utreda möjligheterna att stärka gräsmarkernas arter och livsmiljöer. Detta skulle kunna stärka en mycket viktig länk är den mellan Götarps hage och Duvuleds värdekärnor. Gräsmarkerna i kantzonen längs med Jönköpingsvägen/ cykelvägen söderut från Vaggeryd.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Näringslivsrådet.

Kommentar: Ej påbörjad. Kommunledningskontoret ställde frågan till Vaggeryds energi om ska bygga nytt fjärrvärmeverk på den södra delen av Götafors industriområde om Vaggeryds energi skulle kunna arbeta med att stärka gräsmarkerna inom området. Vaggeryds energi svarade att ”Vi ställer oss positiva till det och ser att ytor där ledningar finns idag längs järnvägen samt område i södra delen av Skogshytan 1:15 där vi ska anlägga torrdamm kan nyttjas till detta. Då Vaggeryds Energi inte ser det som en del av sin kärnverksamhet är det en sakfråga som vi inte kommer att vara drivande i eller bekosta.”

Reglerande ekosystemtjänster

59. Utökade infiltrationsmöjligheter vid VEAB

Infiltrationsmöjligheten för vatten stärks i området mellan Hokavägen och Vaggeryds energi. Området är ett lågpunktsområde med brist att ta hand om skyfallsregn.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremt väder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Relaterad underlagsrapport: Klimatanpassning, rapport nr. 6

Kommentar: Ej påbörjad. Det befintliga lågpunktsområdet finns sparad men utredning om eventuell utökade infiltrationsmöjligheter görs i samband med planförslaget för Yggen.

60. Återplantering på fastigheten Ålen jämte Netto

Tallar togs ned och nyplantering skulle vara fördelaktig ur ett temperaturreglerande perspektiv. Avser grönområdena öster om flerbostadshusen längs Torsbovägen.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning, visuell avskärmning, luftrening.

Forum: Privat markägare.

Relaterad underlagsrapport: Klimatanpassning, rapport nr. 6

Kommentar: Ej påbörjad. Någon dialog om att återplantera träd på fastigheten har inte skett.

61. Spara Torsbo, Lejongropen

Damm anlagd för att samla upp dagvatten. Kontinuerlig tillsyn behövs och får inte tas bort.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremt väder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Relaterad underlagsrapport: Klimatanpassning, rapport nr. 6

Kommentar: Genomförd. Den anlagda dammen Lejongropen är sparad.

62. Spara Linnarkilen

Innefattar stråket från Hjortsjöns strandkant, våtmarken vid Fenix, Linnarbäcken, Linnarsjön/parken och Yggen. Har en stor positiv klimatanpassningseffekt på skola och bostäder i närområdet samt utgör ett sammanhängande grönstråk genom samhället.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning, luftrening, vattenrening, livsmiljö.

Forum: Kommunstyrelsen.

Relaterad underlagsrapport: Klimatanpassning, rapport nr. 6

Kommentar: Genomförd. Våtmarken, linnarbäcksparken och området vid järnvägen är utpekade som områden att spara i förslag till ny översiktsplan.

63. Spara buffertzonen väster om Östermoskogen

Området är mycket viktigt ur buffringssynpunkt för naturreservatet. En industri i direkt anslutning skulle betyda negativ påverkan på de rekreativa värden som finns i reservatet. Innebär även risk för påverkan på de värdekärnor för våtmark som finns inom reservatet.

Ekosystemtjänster som gynnas: Visuell avskärmning, bullerdämpning, luftrening.

Forum: Kommunstyrelsen.

Relaterad underlagsrapport: Klimatanpassning, rapport nr. 6

Kommentar: Ej genomförd. Buffertzonen i enlighet med grönstrukturplanens förslag har inte sparats.

64. Spara våtmarker längs Stödstorpsån sträckan Källemo-Mellängen

Våtmarken ligger väster om Vaggeryds tätort, öster om E4:an och väster om Källemo, i ett lågpunktsområde. Intressant ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremväder (skyfall), vattenrening, habitat

Forum: Kommunstyrelsen.

Relaterad underlagsrapport: Klimatanpassning, rapport nr. 6

Kommentar: Genomförd. Våtmarken är sparad i förslag till ny översiktsplan.

65. Skapa svalkande grönstruktur, fastigheten Tor

Vid bostadsbebyggelse skapas gröna svalkande oaser som kan sänka temperaturen i området som idag är mycket värmeutsatt. Exempel på svalkande grönstruktur är fler gatuträd samt buskar samt mobila gröna väggar. Klätterväxter är även fördelaktigt i anslutning till fasader.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremväder (värmebölja), habitat.

Forum: Kommunstyrelsen, tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Vid fastigheten Tor finns delvis grönstruktur, till exempel i form av en blomsteräng. Dock saknas det större mängder av träd och buskar som skulle behövas för att sänka temperaturen i området, särskilt när Tor del 2 byggs.

66. Skapa svalkande grönstruktur vid östra torget

Torget riskerar förhöjda lokala temperaturer under värmebölja. Exempel på svalkande grönstruktur är fler gatuträd, buskar samt mobila gröna väggar. Klätterväxter är även fördelaktigt i anslutning till fasader.

Ekosystemtjänster som gynnas: Skydd mot extremväder (värmebölja), habitat.

Forum: Kommunstyrelsen, tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Arbete med ny detaljplan för området pågår där det finns med ett tänk om att öka grönskan på Östra torget.

Försörjande ekosystemtjänster

67. Spara områden med betydelse för vattenproduktionen

De områden som har ett värde ur dricksvattensynpunkt, exempelvis vattenskyddsområden och åsformationer i tätortsnära områden exploateras inte för att bevara ekosystemtjänsten dricksvattenproduktion.

Ekosystemtjänster som gynnas: färskvattenproduktion, livsmiljöer, vattenrening.

Forum: Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden

Kommentar: Genomförd. De utpekade områdena för vattenproduktion finns utpekade som sparade områden i förslag till ny översiktsplan.

68. Fortsatt bete på kommunal mark samt spara det småskaliga jordbrukslandskapet

I Vaggeryd finns främst jordbruksmark sydost om orten samt att det finns mindre betesmarker kring södra parkområdet. Kommunen undviker exploatering av jordbruksmark (betes- och odlingsmark) och följer den regionala och nationella livsmedelsstrategin. Betesmarker på kommunal mark betas i fortsättningen.

Ekosystemtjänster som gynnas: matproduktion, biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiska samspel.

Forum: Politisk diskussion kring jordbruksmarkens framtid samt ställningstagande i Översiktsplanen.

Kommentar: Genomförd. De utpekade områdena för småskaligt jordbrukslandskap finns utpekade som sparade i förslag till ny översiktsplan.

69. Skapa odlingsytor utanför arbetsmarknadsenheten

Ytorna kulle kunna användas till något mer produktivt, exempelvis för att odla kryddväxter eller blommande örter. Fördelaktig aktivitet ur rehabiliterande och integrerande syfte.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sinnlig upplevelse, sociala interaktioner, matproduktion.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Ej påbörjad. AME arbetar med odlingar i pallkragar och växthus på AME:s bakgård som en del av den praktiska verksamheten med huvudsyftet att erbjuda sysselsättning och arbete för målgrupperna. AME har under 2019-2022 inte sett behovet eller möjligheten att utöka odlingen utanför AME:s egna bakgård.

Kulturella ekosystemtjänster

70. Stärka utemiljöer Hjortsjö skola

Mer grönstruktur på skolgård och i anslutning till skola för mer skugga/värmereglering.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning, visuell avskärmning, luftrening.

Forum: Barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Budgetmedel för att arbeta med Hjortsjöskolan skolgård är begärda av barn- och utbildningsnämnden men ej tilldelade.

71. Stärka utemiljöer vid Slättens förskola

Under 2019/2020 byggs förskolan ut med möjlighet att stärka naturpedagogiska värden och lekvärden i omgivande grönstruktur. Mer naturlig och vild grönstruktur på skolgård behövs och i anslutning till skola. Bidrar även till skugga och värmereglering.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning, visuell avskärmning, luftrening.

Forum: Barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar: Genomförd. Slättens förskola har via ett LONA-projekt fått möjlighet att skapa en förskolegård med biologisk mångfald och grön infrastruktur i fokus. Bland annat har det planterats bärbuskar, fruktträd, lövträd, blommande buskar samt anlagts en blomsteräng.

72. Stärk tillgängligheten till allmän platsmark i bostadsområden

Efter Grönplanerna för Vaggeryd och Skillingaryd har nyttjandet av allmän platsmark för trädgårdsavfall och privata ändamål eskalerat till den grad att allmän mark i bostadsområden, som kan nyttjas av allmänheten, har begränsats kraftigt. Privat nyttjande av allmän platsmark ska upphöra då det påverkar både biologisk mångfald (ökar spridning av invasiva arter) och det rörliga friluftslivet negativt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Fysisk hälsa, livsmiljöer, biologisk mångfald

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Tekniska kontoret planerar att påbörja en inventering av dumpning av trädgårdsavfall i kommunen. Det föreslås även bli ett mål i kommunens avfallsplan.

73. Kulturell aktivitetsplats

Skapa en grön, kulturell aktivitetsplats. Tanken är en mer tillrättalagd utrustning, samt en kulturell inriktning med dansmöjligheter och framträdandemöjligheter med scen/trapp/läktare/parkour-del. Tillrättalagd utrustning kan vara färdiga lusthus för dans, möjlighet till att koppla upp sig med musik, klättervägg, olika ytor för olika aktiviteter. Platsen bör även vara funktionell ur andra perspektiv genom att exempelvis vara svalkande (träd, buskar) samt bidra med mervärde för de ekologiska värdena och ur naturvårdssynpunkt, beroende på var den placeras.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sociala interaktioner, finns även möjlighet att skapa fler värden beroende på platsval.

Forum: Plankommittén beslutar om lokalisering. Därefter ansvarar Kultur och fritidsnämnden för utformning.

Kommentar: Ej påbörjad. Det har inte varit aktuellt att skapa en kulturell aktivitetsplats i centrala Vaggeryd under 2020-2022. Detta arbete föreslås lyftas med i arbetet med förstudien för Hjortsjöområdet.

74. Vattennära mötesplatser och naturvård vid Lagan

Pågående projekt med att skapa Vattennära mötesplatser längs Lagan. Fler platser kan vara aktuellt att utveckla i framtiden beroende på ortens utveckling och kontinuerlig naturvård behövs. Ett av de viktigaste sociala, reglerande och ekologiska stråken i Vaggeryd som bör förvaltas väl. Gräsmarkszonen längs med gång- och cykelvägen breddas och planteras med ängsplantor. Strandzonen lämnas orörd i största möjliga utsträckning, lågor placeras ut och mulmholkar monteras för att stärka det strandnära habitatet.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, hälsa, sinnlig upplevelse, skydd mot extremväder, vattenrening, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Arbeta med att skapa Vattennära mötesplatser längs Lagan i Vaggeryd är i stort sett färdigställt.

75. Skapa och stärk gröna oaser

Skapa och stärk gröna oaser/ miljö i centrala Vaggeryd, exempelvis genom mobila planteringar i pallkragar eller på skärmväggar. Pocketparken ”Pumpen” bör synliggöras i större utsträckning och göras mer välkomnande.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Under 2021 skapades projektet ”Från grått till grönt” på Skillingaryds torg. Remida, biblioteket och kommunledningskontoret anordnade tillsammans lektioner, planteringar och växtbytarträffar på torget i Skillingaryd. Under 2022 är det dags för projektet Vaggerydssurret där torget i Vaggeryd förvandlas till ett blomsterparadis för vilda pollinatörer. Lektioner för barn och andra aktiviteter för allmänheten kommer att anordnas.

76. Spara och stärka Bäckalyckan

KSAU beslutade 2018-01-24 (KS 2018/016) att Bäckalyckan ska skyddas genom att fortsatt finnas med i kommunens grönplan för Vaggeryd tätort och översiktsplan som ett område som ska bevaras. Området är av stor betydelse för det tätortsnära friluftslivet, speciellt för de som bor längre norrut i Vaggeryd på västra sidan. Exempel på åtgärd för att stärka är att utveckla det tätortsnära friluftslivet på Bäckalyckan är att fortsätta jobba med markering och underhåll av leder för promenad och löpning samt belysning.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner.

Forum: Föreningen IOGT-NTO samt Kultur- och fritidsnämnden.

Kommentar: Påbörjad. IOGT-NTO som bedriver verksamhet vid Bäckalyckan har under de senaste åren fått mer pengar för att underhålla sina anläggningar. Bland annat har en vattenpost anlagts längs vandringsleden.

77. Stärk stråket Västra strand-Bäckalyckan

Kopplingen mellan bostadsområdet till Bäckalyckan är ett relevant socialt stråk. Förslaget omfattar att stärka cykelväg och stigar som ansluter vid Västra strand bostadsområde nordväst till Bäckalyckan för att uppmuntra att ta sig dit till fots eller med cykel.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner.

Forum: Tekniska nämnden samt dialog med privata markägare

Kommentar: Påbörjad. Tekniska kontoret har anlagt en enklare cykelväg (grus) längs Bondstorpssbiten. Sista biten finns en stig, men bredare cykelväg saknas. Där får man cykla längs bilvägen.

78. Stärk Furugårdens utemiljöer

Målgrupp äldre. Förslaget innebär att skötselplanen uppdateras för Furugården. Fokus är att stärka plana gångtytor, odlingsmöjligheter samt att bärbuskar och fruktträd för ökade upplevelsevärden i de gröna miljöerna. Kan vara aktuellt att avskärma mer mot vägen för att skapa lugnare miljöer. Gröna mötesplatser för flera avdelningar i anslutning till vård- och omsorgsboendet efterfrågas. Mötesplatserna ska vara skyddade från sol och vind, ge plats för vila och återhämtning samt vara stimulerande för de som vill med exempelvis odling eller djur.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, social interaktion.

Forum: Socialnämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Socialnämnden har tagit beslut i februari 2022, och begärt stöd av Tekniska nämnden för att planera samt beräkna investeringsunderlag (vilket är tekniskas uppgift) för år 2023-2025 för äldreomsorgens samt funktionshinderomsorgens utemiljöer.

79. Friluftsgården sparas

Friluftsgårdens omgivning bör undantas från exploatering och undantas i skogsbruksplanen. På grund av sina värden bör området satsas på ur ett folkhälsoperspektiv. Friluftsgården är ett av de mest besökta och uppskattade tätortsnära friluftsområdena i kommunen och ett område med många upplevelsekvalitéer. Området klassas som "Klass A- mycket viktigt" i friluftslivskarteringen, underlagsrapport 4.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Ej genomförd. Friluftsgårdens närområden har inte exploaterats under 2019-2022, men ett område för bostäder i ytterkanten finns med i kommunens förslag till ny översiktsplan som inte stämmer överens med det område som finns i grönstrukturplanen.

80. Friluftsgården och dess anläggningar stärks

Fler och bättre utmärkta leder samt belysa längre sträckor av elljusspåret för att möjliggöra skidåkning vintertid även på de längre sträckorna. Viktigt område för en bred målgrupp, både barn och ungdomsträning samt äldre nyttjar området mycket.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Föreningen VSOK, Kultur- och fritidsnämnden.

Kommentar: Påbörjad. Delar av elljusspåret har dragits om, en grillplats har rustats upp och tillgängligheten har ökat i och med att stängslet vid Höga Bränna är borttaget. VSOK har också bildat en cykelsektion.

81. Strandpromenad runt Hjortsjön

Idag finns segment av en strandpromenad runt Hjortsjön som skulle kunna kopplas ihop på ett tydligare sätt. En tillgänglig strandpromenad skulle ge positiva effekter för det vardagliga friluftslivet och folkhälsan.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Under 2021 genomfördes en naturvärdesinventering har området. Arbetet med att göra en strandpromenad kommer att behöva genomföras etappvis och i takt med översiktsplanen.

82. Hjortsjöbadet stärks

Kommunens största badplats med ett stort antal besökare. Målpunkt i stråket runt Hjortsjön. Bör stärkas ytterligare med fokus fysisk tillgänglighet. Utökad möjlighet till solskydd är relevant. Turismvärden finns kopplat till friluftsliv.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sociala interaktioner.

Forum: Kultur- och fritidsnämnden

Kommentar: Påbörjad. De senaste åren har det största fokuset legat på utveckling och samarbete med campingen. En ny servicebyggnad finns på plats. Under våren 2022 planeras ett nytt staket att sättas upp. Ner till vattnet finns en asfalterad gångväg och vidare ner i vattnet finns en ramp vilket ger en god tillgänglighet. Det är viktigt att de träd som finns bevaras för att ge möjlighet till skugga på platsen.

Skillingaryd – sandödlans ort

I Skillingaryd finns ett antal utvecklingsförslag inom de stödjande, reglerande, kulturella och försörjande ekosystemtjänsterna.

Stödjande ekosystemtjänster

83. Stärk gräsmarkerna på alshultsområdet längs Verkstadsgatan i Skillingaryd

Ytorna stärks genom att öka mångfalden av ängsväxter av flerårig typ.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, hälsa, erosionskydd, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Gräsmarkerna längs alshultsområdet kommer att stärkas genom plantering av pluggplantor under våren 2022. Planteringen sker inom ett LONA-finansierat projekt för att stärka gräsmarker för vilda pollinatörer.

84. Dialog Götaströms golfklubb om att stärka gräsmarkerna

Initiera dialog med Götaströms golfbana för att utreda möjligheterna att stärka gräsmarkernas arter och livsmiljöer. Skulle kunna stärka en mycket viktig länk är den mellan Duvuled och skjutfältets värdekärnor.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat.

Forum: Privat markägare och Götaströms golfklubb

Kommentar: Ej påbörjad. Det har inte skett någon dialog med Götaströms golfklubb om att stärka gräsmarkerna. Fokus nu är att få till en skötselplan för området för att bevara de värden som finns.

85. Spara strandzon längs Lagan

Lagan är en av de absolut viktigaste strukturerna i den gröna infrastrukturen, både ur biologisk, social och klimatanpassade synpunkt. Ingrepp i strandzonen bör göras högst restriktivt för att inte riskera negativ påverkan på växt- och djurliv.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, hälsa, erosionskydd, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Strandzonen längs Lagan är sparad i Skillingaryd.

86. Skapa variationsrik skog vid Grönelund

I skogsbruksplanen finns ett område i anslutning till Grönelund som ska avverkas närmaste åren. Återplantering av löv är intressant i området då marktypen och platsens förutsättningar är lämpliga för detta.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Under vintern 2022/2023 planeras gallring av gran i området vid Grönelund.

87. Stärk sandödlans habitat söder om Fågelforsdammen

Naturvårdsåtgärder för att stärka sandödlans habitat söder om Fågelforsdammen. Kan vara aktuellt med ansökan om LONA- bidrag.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Ej påbörjad. Under 2019-2021 har inget arbete med att stärka sandödlans habitat söder om Fågelforsdammen utförts.

88. Spara bäckravinen från Grönelund som tangerar Hembygdsparken

Sparas ur biologisk synpunkt, speciellt med tanke på bäckens kantzoner. Även funktionell ur klimatanpassningssynpunkt och reglering av höglöden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel, habitat, hälsa, erosionsskydd, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Kommunstyrelsen (undanta från åtgärder och exploatering).

Kommentar: Genomförd. Bäckravinen är utpekad som ett område som ska sparas i förslaget till ny översiktsplan. Det gränsar dock till utpekad område för bebyggelse vilket kan innebära att området påverkas.

89. Restaurering av Skillingaryds dämme

Restaurering samt ta fram en skötselplan för Skillingaryds dämme. Bidrag har beviljats. Skötselplanen bör även omfatta ”gamla tippen” söder om dämnet där man funnit en mycket intressant insektsfauna och även sandödlor.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Åtgärder vid Skillingaryds dämme har skett i två omgångar. Det första var ett LONA-projekt för att gynna den biologiska mångfalden, främst fåglar vid dämnet. Bland annat röjdes det bort kaveldun och sly från delar av dämnet. Kanterna på öarna i våtmarken planades ut, en fuktäng anlades, en grusbrink för backsvala anlades och informationsskyltar sattes upp. Under 2021 genomfördes ett projekt för att stärka området för vilda pollinatörer. Ytterligare områden röjdes för att undvika att sandiga områden skuggades. Sandiga ytor skrapades för att få större blottade sandytor till sandödlor och sandbin.

90. Stärk skyddsvärda träd genom frihuggning

Frihuggning stärker de skyddsvärda träden och tillåter bättre växtförhållanden. Förslaget innebär att Sveaskog, kommunerna och Svenska kyrkan:

- 1) frihugger skyddsvärda träd, framförallt ek, som är i behov av det på sina respektive fastigheter.
- 2) frihugger efterträdare av framförallt ek, som finns i samma områden som de skyddsvärda ekarna, och som är i behov av det.
- 3) upprättar en rutin för frihuggning av ek och andra skyddsvärda träd.

Ekosystemtjänster: Biologisk mångfald, habitat.

Forum: Tekniska nämnden ansvarar för de träd som står på kommunal mark. Övriga träd ansvarar privata markägare för i samråd med Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.

Kommentar: Påbörjad. Under 2020-2021 har skyddsvärda träd på kommunal mark inventerats. Frihuggning av berörda träd kommer att ske under 2022.

91. Håll ljunghed längs Lagan öppen

Ljunghed längs Lagan i Skillingaryd hålls öppen.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Påbörjad. Skötsel av ljungheden ingår i arbetet med att ta fram en skötselplan för området.

92. Stärk gräsmark längs Lagan

Stärka de öppna gräsytorerna längs med Lagans natur- och kulturbed genom att bredda kantzonen och öka mångfalden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Påbörjad. Arbetet med att stärka gräsmarker längs Lagan pågår i ett LONA-finansierat projekt.

93. Plantera fler lövträd i strategiskt stråk för att koppla ihop Högabråten och Duvuleds värdekärnor (lövskog)

Gatuträden på Verkstadsgatan kompletteras västerut och österut med utgång från befintliga träd. Vidare sträcker sig stråket längs Östra allégatan med befintliga lövträd idag. Längs med Sturegatan och vidare söderut längs Nya Åkersvägen behöver vegetationen stärkas, där fler lövträd skulle vara fördelaktigt för nätverket. Stråket går vidare genom Fårahagen, längs cykelvägen och vidare söderut längs Långgatan. Här finns idag en grön kil, Sörgårdskilen, i samhället vars funktion i lövsskogs nätverket kan stärkas.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel och habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Något arbete med att plantera fler lövträd i stråket har inte påbörjats.

94. Stärk buffertzonen utmed motorvägen

Öster om bostadsområdet Alshult i Skillingaryd finns ett kommunalt skogsbruksområde utanför markreserv som sträcker sig som en buffertzon söderut mellan bebyggelse och motorväg. Detta skogsbruksområde är svårbrukat och har låg ekonomisk avkastning, samtidigt som den har en viktig bullerreglerande, luftrenande och visuellt avskärmande funktion. Detta stråk är på grund av sin placering, låga produktionsgrad och markförutsättningar intressant att utreda närmare för naturvårdsåtgärder. Det finns exempelvis möjlighet att lägga ut matjord på strategiska platser och skapa kantzoner med löv närmast bebyggelsen och längs med bäcken rinner genom området till andra sidan E4:an. Med tanke på områdets reglerade funktion mot störningarna från E4, är det av intresse att hålla området relativt tätbevuxet med träd. Samtidigt behöver gallring ske av framförallt gran, vilket är fördelaktigt ur naturvårdssynpunkt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad.

Reglerande ekosystemtjänster

95. Skötselplan dike

Se över skötselplan för befintligt dike i hela kvarteret vid Åkersvägen/ Lindgatan.

Ekosystemtjänster som gynnas: Vattenreglering, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjat. Efter sommaren planeras en kulvert av delar av området att anläggas tillsammans med en svämbrunn.

96. Spara Gropabäckskilen

Spara den nedströms gröna strukturen från väg 152 utmed Åkersvägen och intill västra industriområdet ner till Hästhagen och Hjortronvägen. Viktigt att områdets funktion upprätthålls.

Ekosystemtjänster som gynnas: Vattenreglering, skydd mot extremt väder, klimatanpassning.

Forum: Kommunstyrelsen

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan.

97. Spara grönområde med bäckravin i anslutning till Sörgårdsskolan och Bullerbyn

Grönområde med bäckravin. Reglerande funktion vid värmebölja och skyfall. Även naturpedagogiska utvecklingsmöjligheter samt en speciell flora. Bevara breddad bäck, åtgärd med damm som/fördröjningsmagasin.

Ekosystemtjänster som gynnas: Klimatanpassning (temperaturreglering), luftkvalitet, sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan.

98. Spara områden med betydelse för dagvattenhantering

Grävda dammar i anslutning till Trolleberget sparas. Grävd damm utmed Smedjegatan behöver vara kvar, får inte tätas. Sturegatan- förlängning österut, dagvattenmagasin sparas. Södra Åkersvägen- planlagd industrimark är låglänt. Så länge det ser ut som det gör i nuläget finns ingen risk.

Ekosystemtjänster som gynnas: Vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Kommunstyrelsen (ej exploatera marken) samt Tekniska nämnden för underhåll.

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan.

99. Stärk dagvattenlösning Femkampsområdet

Femkampen, sydvästra Skillingaryd. Åtgärd genomförd i form av grävd damm för att ta hand om vatten, problem är att det trycker på vatten på hela Femkampsområdet, behöver göras mer åtgärder. Möjligtvis utökas med en till damm.

Ekosystemtjänster som gynnas: Vattenreglering, sinnlig upplevelse, skydd mot extremt väder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Dammen vid Femkampsområdet finns sparad. Beroende på utvecklingen av Stenvadet kan dammen behöva utökas.

100. Spara hagen vid Sörgårdsområdet

Hästhagen har även funktion som uppsamlare av vatten ur dagvattensynpunkt. Området bevaras i sin helhet.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, hälsa, erosionskydd, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden (dagvatten).

Kommentar: Påbörjad. Hagen finns sparad men i dagsläget går det inga djur där.

101. Spara bäckravinen från Grönelund som tangerar Hembygdsparken

Sparas ur biologisk synpunkt, speciellt med tanke på bäckens kantzoner. Även funktionell ur klimatanpassningssynpunkt och reglering av högflöden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Ekologiskt samspel, habitat, hälsa, erosionskydd, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Kommunstyrelsen (undanta från åtgärder och exploatering).

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan men angränsar till ett område som är utpekad för bostäder.

102. Skapa temperaturreglning fastigheten Räven

Svalkande grönstruktur planteras vid ombyggnation av fastigheten Räven.

Ekosystemtjänster som gynnas: Klimatanpassning (temperaturreglning), luftkvalitet, sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad.

103. Skapa temperaturreglning Fågelforsskolan

Fågelforsskolan ligger inom område med risk för värmeö, skolgården skulle behöva göras grönare.

Ekosystemtjänster som gynnas: Klimatanpassning (temperaturreglning), luftkvalitet, sinnlig upplevelse.

Forum: Barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad.

104. Spara Fåglabäck och bäcksystem

Fåglabäck dess bäcksystem i söder behöver tillåtas för översvämning även i framtiden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, bibehållande av markens bördighet, hälsa, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning, naturpedagogik, matproduktion.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan.

Försörjande ekosystemtjänster

105. Spara Fåglabäck

Fåglabäck är ett av de områdena med flest ekosystemtjänster i hela Skillingaryd. Området har flera funktioner, främst sett ur livsmedelsperspektivet men även för värdekärnor och stödhabitat (löv och gräsmarker) rekreation, friluftsliv och klimatanpassning. Fåglabäck behöver även tillåtas för översvämning även i framtiden. Området behöver även sparas för att värna om det tätortsnära friluftslivet, med fokus på sinnlig upplevelse av det öppna landskapet. Området har stor betydelse för ortens invånare och nyttjas som exekution och idrottsområde för skola och förskola.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, bibehållande av markens bördighet, hälsa, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning, naturpedagogik, matproduktion.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Ej genomförd. Jordbruksmarken i norra området är utpekad som sammanhängande bostadsbebyggelse. Resterande utpekad mark är sparad som jordbruksmark.

106. Fortsatt bete av fårhagen vid Sörgårdsskolan

Betesmark vid Sörgårdsskolan har fortsatt bete. Området bevaras i sin helhet.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, hälsa, erosionskydd, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning.

Forum: Tekniska nämnden (dagvatten).

Kommentar: Påbörjad. Det finns inga djur i området i dagsläget.

107. Spara område med betydelse för dricksvattenproduktion

Öster om Skillingaryd finns ett vattenskyddsområde som har betydelse för dricksvattenproduktion. Området sparas för att säkra dess försörjande funktion i framtiden.

Ekosystemtjänster som gynnas: Dricksvattenproduktion.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan.

Kulturella ekosystemtjänster

108. Spara och stärk Grönelund som friluftsområde

Grönelund är det område som flest personer pekade ut som sin gröna plats i den enkätundersökning som genomfördes 2018. Området är relevant ur ett folkhälsoperspektiv och ur ett socialt perspektiv. Området har även reglerande funktioner. Området bör undantas från exploatering och skogsbruk och utvecklas utifrån sina sociala och friluftsmässiga värden. Området stärks med fler och bättre utmärkta leder samt belysning längre sträckor av elljusspåret. KSAU beslutade 2018-01-24 (KS 2018/016) att Grönelund ska skyddas genom naturvårdsavtal. Naturvårdsavtal har ännu ej upprättats.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse, habitat, klimatanpassning.

Forum: Kommunstyrelsen avseende att spara relevanta ytor. Kultur- och fritidsnämnden och Skillingaryds Frisksportklubb.

Kommentar: Påbörjad. Området har inte exploaterats under 2020-2022 och finns utpekad som område att spara i förslag till ny översiktsplan. Skillingaryds frisksportsklubb som bedriver verksamhet vid Grönelund har startat en cykelsektion med fokus på mountainbike. Cykelleder planeras att anläggas och en pumptrack har anlagts.

109. Stärk Fågelfors/vattennära mötesplatser

Fortsätta förvalta och utveckla Fågelforsleden längs Lagan. Natur- och kulturled kommer att gå utmed Lagan genom Skillingaryd och vidare genom Vaggeryd för att knyta ihop orterna. Åhult är exempel på en plats som är aktuellt att utveckla ytterligare i framtiden då det växt i popularitet. Skapa lekmöjligheter för mindre barn in i skogen. Även området vid golfbanan kan fortsätta att utvecklas i samråd med golfklubben. Kanotuthyrning kan vara intressant också och tillgängliggöra Lagan söderut. Förvaltning av detta tas med i en framtida skötselplan.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Kultur- och fritidsnämnden

Kommentar: Genomförd. Fågelforsleden har färdigställd i och med det LONA-projekt som avslutades 2019. Vid Åhult har man anlagt en grillplats, öppnat upp en ängsyta och tillgängliggjort vattnet med möjlighet för bad. Vid Fågelforsleden kommer även under 2022 att anläggas en discgolfbana av en förening.

110. Stärk utemiljöer vid Sörgården och Mejeriet vård- och omsorgsboende

Målgrupp äldre. Förslaget syftar till att tillföra upplevelsevärden för de äldre i form av tillgängliga gröna mötesplatser i anslutning till vård och omsorgsboendena i Skillingaryd. Förslaget innebär att det skapas plana gångtytor utan hinder som utgör fallrisk, odlingsmöjligheter samt att bärbuskar och fruktträd. Miljöerna anpassas även så att de är säkra för personer med exempelvis demens. Väl avgränsade miljöer kan användas för fritt strövande för att bland annat stilla oro. Mötesplatserna ska vara skyddade från sol och vind, ge plats för vila och återhämtning samt vara stimulerande för de som vill med exempelvis odling eller djur. En tydlig skötselplan behövs för att upprätthålla värdena över tid.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Tekniska nämnden (fastighetsenheten) och Socialnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Socialnämnden har tagit beslut i februari 2022 och begärt stöd av Tekniska nämnden för att planera samt beräkna investeringsunderlag för år 2023-2025 för äldreomsorgens samt funktionshinderomsorgens utemiljöer.

111. Stärk park vid Tallbacken förskola

Målgrupp barn. Exempel på åtgärd för att stärka är att utveckla lekplatsen söder om Förskolan Tallbacken med utgångspunkt i naturpedagogik. Exempel är odlingslådor, en liten äng, biohotell, bärbuskar.

Ekosystemtjänster som gynnas: Naturpedagogik, biologisk mångfald.

Forum: Tekniska nämnden och personalen på Tallbackens förskola.

Kommentar: Ej påbörjad. Barn- och utbildningsförvaltningen är intresserade av att utöka förskolegården vid Tallbackens förskola och undersöker möjligheten till detta.

112. Stärk Fågelforsskolans utemiljö

Målgrupp barn. Utveckla utomhusmiljöerna med utgångspunkt i naturpedagogik.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Barn- och utbildningsförvaltningen bedömer inte att det är aktuellt att arbeta med Fågelforsskolans skolgård under de kommande åren då andra skolgårdar är mer akuta.

113. Stärk Gullbäckens förskolas utemiljö

Målgrupp barn. Utveckla utomhusmiljöerna med utgångspunkt i naturpedagogik.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sociala interaktioner, sinnlig upplevelse.

Forum: Barn- och utbildningsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Barn- och utbildningsförvaltningen är intresserade av att utöka förskolegården vid Gullbäckens förskola och undersöker möjligheten till detta.

114. Spara Fågelbäcks rekreativområde

Fåglabäck är ett av de områdena med flest ekosystemtjänster i hela Skillingaryd. Området har flera funktioner, främst sett ur livsmedelsperspektivet men även för biologisk mångfald och habitat (löv och gräsmarker) rekreation, friluftsliv och klimatanpassning. Området behöver sparas för att värna om det tätortsnära friluftslivet, med fokus på sinnlig upplevelse av det öppna landskapet. Området har stor betydelse för ortens invånare och nyttjas av skola och förskola.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, ekologiskt samspel, habitat, bibehållande av markens bördighet, hälsa, vattenrening, skydd mot extremväder, klimatanpassning, naturpedagogik, matproduktion.

Forum: Kommunstyrelsen.

Kommentar: Genomförd. Området är utpekad som ett område att spara i förslag till ny översiktsplan.

115. Skapa central aktivitetsplats

I dialogen med Skillingaryds invånare efterfrågas en stor allmän lekplats för flera åldrar som är modern och trygg, samtidigt som många önskar ett grönare centrum i Skillingaryd. Idag är främst Grönelund den viktigaste sociotopen i Skillingaryd, och den skulle behöva kompletteras med en mer central aktivitetspark som kan förena olika åldrar och målgrupper. Även intressant ur integrationssynpunkt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sociala interaktioner, hälsa.

Forum: Kultur – och fritidsnämnden.

Kommentar: Ej påbörjad. Det har ej varit aktuellt att arbeta med en central aktivitetsplats under 2020-2022.

116. Stärk Vasaparken Östra allégatan

Utveckla Vasaparken i form av fler upplevelsevärden genom ökad grönska och platser att mötas. Även åtgärder för biologisk mångfald kan inrymmas b.la. genom inramning med lövträd med fokus på en lugn återhämtande miljö.

Ekosystemtjänster som gynnas: Biologisk mångfald, habitat, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner, hälsa.

Forum: Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden.

Kommentar: Ej påbörjad.

117. Stärk hembygdsparken

Södra delen av Hembygdsparken är mer ordnat och norra delen värdefull för gräsmarker. Önskvärt att rensa från sly och hålla en välskött kantzon mot vägen. Bevara helheten som den är med en mångfunktionell yta. Det är aktuellt för föreningen att ta fram en skötselplan för området.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sinnlig upplevelse, symbolik och andlighet, naturpedagogik.

Forum: Kultur- och fritidsförvaltningen samt Hembygdsföreningen

Kommentar: Påbörjad. Under de senaste åren har ängen slagits vilket gett resultat i fler blommor. Under sommaren 2022 planeras ett vagnsmuseum att invigas.

118. Skapa gröna oaser i centrala Skillingaryd

I medborgardialogen lyfts perspektivet om ett grönnare centrum i Skillingaryd. Ett sätt kan vara att skapa gröna oaser/ miljö i centrala Skillingaryd, exempelvis genom mobila planteringar i pallkragar eller på skärmväggar.

Ekosystemtjänster som gynnas: Hälsa, sinnlig upplevelse, sociala interaktioner, temperaturreglering.

Forum: Tekniska nämnden.

Kommentar: Påbörjad. Under 2021 anordnades ”Från grått till grönt” på torget i Skillingaryd vilket var ett event med biblioteket, kommunledningskontoret, tekniska kontoret och Remida. På torget hölls lektioner, planteringar skapades och allmänheten kunde plantera blommor. Under 2022 kommer det anordnas ett liknande event, ”Vaggerydssurret” på torget i Vaggeryd.

119. Spara Fridhäll

Fridhäll samt dess närmiljö är en viktig social träffpunkt. Området fungerar både som mötesplats och en plats för symbolik och andlighet. Området har även temperaturreglerande funktion i tätortsbebyggelsen.

Ekosystemtjänster som gynnas: Sinnlig upplevelse, symbolik och andlighet, naturpedagogik.

Forum: Fridhälls verksamhet.

Kommentar: Genomförd. Fridhäll finns sparad.

120. Stärk tillgängligheten till allmän platsmark i bostadsområden

Efter Grönplanerna för Vaggeryd och Skillingaryd har nyttjandet av allmän platsmark för trädgårdsavfall och privata ändamål eskalerat till den grad att allmän mark i bostadsområden, som kan nyttjas av allmänheten, har begränsats kraftigt. Privat nyttjande av allmän platsmark ska upphöra då det påverkar både biologisk mångfald (invasiva arter) och det rörliga friluftslivet negativt.

Ekosystemtjänster som gynnas: Fysisk hälsa, livsmiljöer.

Forum: Tekniska nämnden

Kommentar: Ej påbörjad. Inventering av platser där trädgårdsavfall har dumpas planeras att påbörjas under 2022.